

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כד.

עין משפט
נר מצוה

יח א מ"י פ"ו מהל'
טומאת חמ' הל' ד':

רבינו חננאל

ושנין איפוך ואימא הכי
הא מתני דקתני אובלת
בתרומה, ר' יהודה הוא
דלא חייש למיתה, והאי
דקתני אסור לאכול, ר'
מאיר דחייש למיתה.
התניא עשאה לבהמה
דופן לטובה, ר' מאיר
פוסל ור' יהודה מכשיר.
ואסיקנא ר' מאיר למיתה
חייש, לבקיעת גזר לא
חייש, ואסיקנא לר'
יהודה, לעולם לא חייש
למיתה, ואמאי אסר כיון
מטום דלית ליה בריה,
פ"י מי יברר לנו כי
דאי היין הנשאר הוא
התרומה והמערש, שמא
איתו ששתה הוא היה
התרומה והמערש, וכבר
פירשנוהו בחיובת חולין
ובכמה מקומות, לפיכך
לא האריכו בה בכשיר.
וזה שאמר לכשיבקע הגזר,
אם ישאב וישתה הוא
שותה טבלין שכבר נקבע
הגזר, אבל כל זמן שהגזר
קיים אינו טבלין, דאמרין
הנה התרומה והמערש
בניד, א"ה דתנן כיום
הכופרים ר' יהודה אומר
אף אשה אחת מתקנין
לי שמא תמות אשתה,
מעלה עשו בכפרה, ואיבא
דאמר אפר ר' אחא בר
יעקב וכו', פ"י הבהמה
מחיצה כרדי שמים הוא,
ועמידתה ברוח הוא.

א נהלה דליל לבריה דרית
קמח וזה דעת ר' יוסי.

בין ירדו ללא ירדו ומיהו טעם זה לא יתכן גבי אס' כד חסס נמי ממני
חסס ככל ענין וחשיב ליה ברירה והא דפרקי במרוצה (ב"ק דף
ט"ז) דר' יוחנן אדר' יוחנן כההיא דכל המתלקט ובההיא דלחין
שחלקו לקוחות הן ולא מחלק בין זו לזו משום דכל המתלקט מברר
דבריו בפירושו [ו]סומקן להחבר ע"י
מלאין] ניחא ליה למימר לעולם דכל
הנלקט דקתני ועוד ניחא ליה למימר
לעולם לא תיפוך ועוד דאפי' הוה
מחלק אכתי קשה ליה מההיא דלחין
ר' יוחנן בריש כל הגט (גיטין דף
כה.) אף לחרון אינו פוסל משום
דלחין ברירה אפי' ע"ש שמכר דבריו
כשאומו לחיו שאלנה אגרש ע"י
ומיהו כי מלריך בריש כל הגט תרי
מילי דר' יוחנן הוה ליה למימר
לריעותא דמההיא דלקוחות הן לא הוה
שמעין דאף לחרון אינו פוסל מטעם
דפרישית ועוד יש לומר דהא דדייק
ליה לרבי יהודה ברירה מיהא דלכי
מיימ' הוה גיטא היינו משום דמוקין
פרק מי שחמו (שם דף ע"ג) כדאמר
מעט שאני בעולם דהיינו שעה אחת
קודם מיתתו שלא היתה השעה
מזכרת ולכסוף כשמת אמר' הובר
הדבר שחמה דלא מהי פוסל ומלי
טעם זה אין לקדקד מדשמואל ומכל
מקום פ"י הקוטני' אמר דהא בריש כל
הגט (שם דף כה.) כההיא דהריני
נועלך ע"מ שירנה אבא ובההיא
דככל מערבין (עירובין דף לו.) כההיא
דאס' כד חסס למזרח אפי' דהו
תנאי משמע דלא מהי למאן דלית
ליה ברירה ואס' תאמר דהכל לא
חייש ר"מ למיתה ובפרק ארבעה
אחין (גיטין דף כו.) תנן ד' אחין
שנים מהן גשואין שמי אחיות ומין
הגשואים אחיות הרי אלו מוללות ולא
מחייבות ומפרש חסס בגמרא משום
דקסבר אסור לגטל מזות יבמין
דלילמא אדמיניסס חד מיימ' אידך
וקטלת מזות יבמין והיה משנה
רבי מאיר כדמוכא בפ"ב דיבמות
(דף י"ח.) משום דקתס מחני' ר"מ ויש

אוסרין, ואמרין גזרה שמא יבקע הגזר ולא יבא ליד ברירה
ונמלא שמה טבליס. אלמא ר' יהודה חייש לבקיעת הגזר וכל שכן
למיתה אס' ור' מאיר לא חייש. לא שנינו אבי כדקאמרת
אלא איכא שנינו אבי הא דלא חייש ר' יהודה והא דחייש ר"מ
ולאו מהלוקח יין שנינו אבי אל
מהן דסוכה דר' יהודה לא חייש ור'
מאיר חייש: קשיא דרבי מאיר.
דבקיעת גזר ארבי מאיר דסוכה:
דלית ליה ברירה. ואפי' אינו נבקע
אסור: לכשיבקע. נזין בדבר כלומר
דלא חיישין לה: מתקנין לו.
מומין לכהן גדול מערב יוה"כ: שמא
סמוא אשמו. וכמיז (והקל טו) וכפר
בעדו וכעד ביתו ביתו זו היא אשתו:
ככפרה. ככפרת יום הכפורים עשה
בו מעלה זו שחטש בה במידי דלא
חייש בעלמא: ופרקיין בין למ"ד
טעמא דר' מאיר משום שמא מברח
בין למ"ד משום שמא תמות מרייהו
מפרשי לרבי מאיר דמדאורייתא
מחייב הוא ורבנן גזר שמא מברח
או תמות מנה גבי סוכה מבו
וביראות דר' מאיר לחומרא אבל גבי
גולל ר' מאיר מקיל וכיון דמדאורייתא
בטיל היאך יכול לטהרו מיד טומאת
גולל אלמא תנן בעירובין דבר שיש
בו רוח חיים טעמא משום גולל ור'
מאיר מטרה. וה"ה דמאי למיפוך
ממתניתא דלעיל דקתני ולא גולל לקבר
אלא מממת' אלימא ליה לאקשוי
ועוד משום דקתני מטרה כהדיא
לשן קולא: רוח חיים לאו בניד אדס'
הוא שהרי אין רוח בידו לנפשו:
העומד ברוח. על ידי רוח: לאו
מחילה היא. דעיקר עמידתה דבר שאין
בו ממש הוא: דאוקמה גזר פסות.
סמך הדופן על הגזר פסות ברוח:
הרי

א ופרקיין לו: ועי' (ב'
ב) (שם לו: ופ"ג.) א יומא
ג דר' (ז) עירובין טו. ע"ש.
ד רש"י (ז) ר"ח.

מוסף רש"י

שמא יבקע הגזר.
והובר של הוה פתח
ללא ליד המטה ומה
טבליס למפרע (חולין
י"ג) שהרי לא היכנה
המטה משום גיטין
לכשיבקע. נזין
דבר לאפריח. לומר דלא
חיישין להי דלא שיה,
דאי עמי ספר ליה לומר
וערובין ד' ובערין חורין
י"ג. כשיא לרי קך והי
טבליס שמה אכל אין לחיס
לק דלא שיה ליקבע
גיטין טו.) מטמא משום
גולל. אס' עשאו גולל
לקבר מטמא לעולם כאלל
כמת עשאו ואפי' טעל
משום דמאן נפקת כהנה
המטה (חולין ע"ב) וכל
אפר עיל פני המטה
לרבות עליו דהוקף וערובין
טו. ור' מאיר מטרה.
ועמא דר' מאיר מפרש
במטה סוכה (כ"ח) משום
דקסבר כל מחילה העומדת
ברוח חיים איה מחילה
(עירובין טו.)

לומר דלכילי עלמא חייש' חסס למיתה דלאחר שייסם לאחת פעמים שממתין השני זמן גדול מחלחין ומלייסי ומיישיקן שמא ימות בימיים
אלא שמא ימות בזמן מועט לא חיישין כבקיעת הגזר דהכל וא"ת והא לא חייש ר"מ לשמא מת דומן מרוצה בפרק כל הגט (שם דף כה.)
דקתני בת ישרא' בעלה למדינת הים אובלת בתרומה כחוקת שהוא קיים ואבי לא מפליג החסס כל שמא מת לשמא
ימות וסוגיא דשמעתין דפרק שני דיבמות כאבי דמשמע דקינלה אבי מרבה וי"ל דאבי מדמה פרק כל הגט שששא דשמא מת דומן מרוצה
לשמא ימות לאלתר דמאן דחייש להאי חייש אלל פשיטא דלא לגמרי דמני שמא מת לשמא ימות לאלתר דהא רבי יהודה דחייש
לשמא ימות לאלתר גבי בקיעת הגזר ואס' תימאי לומר דחייש נמי לשמא מת לאלתר א"כ אשת כהן שילא בעלה מפתח ביתה לא תאכל
בתרומה מכיון שנתעלם בעלה מעיניה ור' יוחנן שיהא בעלה תמיד לפניו כשהוא אובלת: רבי יהודה ורבי יוסי ור' מאיר. הא
דבעי למימר בשמעתין ובעירובין (דף לו.) וביבטין (דף כה.) ובמרוצה (ב"ק דף ט"ז) טעמא דר' יהודה משום דלית ליה ברירה אפי' ג
דקתני כהדיא משום בקיעת הגזר דכוותי' אשכחן טובא שאין הגמרא חושב עיקר טעם אותו טעם המפורש במשנה פרק התערוכות
(ומהם דף ע"ג) גבי אברי תמימה שנתערבו באברי בעל מוס ובפרק שלשי דשבעות (דף כ"ג) גבי שבעה שלא אוכל ואלל כל שהוא חייב
דברי ר"ע ובפרק שני דמכות (דף ט"ז.) גבי כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב ר' שמעון אומר כל שהוא וא"ת אי רבי יהודה לית ליה ברירה
אלמא סבירא ליה כר' יוחנן דבריש כל הגט (גיטין דף כה.) ובפרק מעשר בהמה (בבב"ב דף ט"ז.) דאמרין האחין שחלקו לקוחות הן ומחורין
זה לזה ביובל אס' כן היאך מלא ידיו ורגליו בבית המדרש דלא משכחת דמייתי בכורים אלל חד בר חד עד יבואש כן תון דכפרק החובל
(ב"ק דף ט.) אית ליה לר' יהודה קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי גבי דין יוס או יומים וכן נמי לר' יוסי דמסקפא ליה החס' אי קנין
הגוף דמי או לאו והכל לית ליה ברירה ובי האי גוונא דייק כסוף השולל בגיטין (דף מה.) וי"ל דמדנין יוס או יומים אין ללמוד בעלמא
אלל גבי מילי דעבד למוד דהתם כתיבי קראי דכספו ותמת ידו ומחיי טעמא לא מיימ' לה כההיא דר' יוסי דהיא דשדה אחוה
ועוד יש לומר דדוקא ר' יוחנן הוא דלית ליה הך קברא דמשום דלקוחות הן מחורין זה לזה אלל אינו מתוראי הוו אמרי
דאפי' דלחין ברירה אין מחורין כדקאמר' בריש כל הגט (שם דף כה.) ובפרק מעשר בהמה (בבב"ב דף ט"ז.) דמכר הוא דלחין רחמנא
דליהדר' ביובל יבואש ומתנה לא ור' יוחנן לא קשיא מרבי יהודה דהוה מפרש טעמא משום בקיעת הגזר מיהו לא יתכן טעם זה
לר' יוסי דפי' לית ליה כמו שאפרש וא"ת דהכל לית ליה לר' יוסי ברירה ובפרק מי שחמו (גיטין דף ע"ג.) אית ליה ברירה דתנן
ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיימ' הוה גיטא ולמאן דמחלק בריש כל הגט (שם דף כה.) בין תולה בדעת עלמא לתולה
בעת יוסים מחיים ויחא ורבה דלא מפליג החס' מפרש טעמא [פרק בכל מערבין (עירובין דף לו.) משום
דבעין ראשית ששיריה יוכרין ומיהו אכתי קשה דכפרק בכל מערבין (שם) משמע דלית ליה ברירה לר' יוסי גבי מעשר שיש לי בבית
מחולל על סלע שפעלה כדמי מן הכיס ר' יוסי אומר לא חילל ויש לחלק משום כההיא דמי שחמו דמכר עומד להתברר כודאי שהרי או ימיה או
ימות ויש ליה ברירה טפי מההיא דקלע שפעלה כדמי מן הכיס שמא לא יתברר הדבר לעולם דמי האי גוונא טבל למך דשמואל אדשמואל:
תלמוד